

LIMNOLOGICKÉ NOVINY

LIMNOLOGICAL NEWS

Číslo 4

Prosinec 2008

ISSN 1212-2920

Hrazení členských příspěvků

Nepřehlédněte informace o novém způsobu hrazení členských příspěvků uvnitř čísla – str. 6!

Seminář „Revitalizace Orlické nádrže“

Jindřich Duras

Povodí Vltavy, s.p., Denisovo nábřeží 14, Plzeň

Dne 6. 10. 2008 proběhl v Písku seminář věnovaný otázce, jak učinit z vodní nádrže (VN) Orlík trvale atraktivní rekreační lokalitu, která bude impulsem pro rozvoj regionu. Jádrem tématu byla, samozřejmě, otázka, jak zlepšit kvalitu vody v nádrži, která je známá každoročním silným rozvojem sinicových vodních květů. Seminář zapadá do potěšitelného trendu, kdy samosprávné orgány zvyšují svůj zájem o kvalitu vody, neboť rozpoznávají omezující vliv jakosti vody na využívání území. Bohužel příčiny nevyhovující kvality vody nejsou zatím rozpoznávány tak dobře.

Seminář pořádaly Svazek obcí regionu Písecko, Povodí Vltavy, s.p., Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích (VŠTE) a Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i., Praha. Záštitu převzali hejtmani Středočeského a Jihočeského kraje, Ministerstvo životního prostředí ČR a Ministerstvo zemědělství ČR. Z tohoto výčtu je vidět, že problematika byla chápána jako vážná, s odhodláním spolupracovat na jejím řešení.

První blok přednášek byl věnován základním informacím o fungování nádrže a o potenciálním využití vodní plochy a břehových pozemků a dále otázkám širších demografických a socioekonomických vazeb nádrže a jejímu začlenění do plánů a projektů Středočeského a Jihočeského kraje. V tomto sdělení bude ale pozornost zaměřena především na druhou část semináře, která se vztahovala přímo k jakosti vody. Byly prezentovány jednak příspěvky obecně pojednávající svoji problematiku a jednak referáty zabývající se konkrétní situací VN Orlík a jejího povodí. Právě konkrétním zjištěním bude věnován další text – pokud není uvedeno jinak, jedná se o výběr z prezentací Hejzlar et al. (2008) a Duras (2008).

VN Orlík patří k našim největším nádržím: Plocha povodí ke hrázi je 12 106 km², objem nádrže je zhruba 716 mil m³, plocha hladiny činí 2 733 ha, maximální hloubka je cca 70 m a délka vzdutí dosahuje na Vltavě 68 km. Jedná se tedy o velké sousto už na první pohled. Velké měřítko a značná průtočnost nádrže v zásadě v současnosti vylučují použití postupů zmírňujících následky (algicidy v nejširším smyslu, ekotechnologické zásahy typu aerace, aplikace koagulantů, odstraňování či ošetřování sedimentů...) a jednoznačně hovoří nejprve pro realizaci metod zaměřených na příčinu. Touto příčinou je mimo jakoukoli pochybnost dostupnost fosforu (P) pro růst řas a sinic v nádrži. Tato dostupnost se odvíjí od přísunu P do nádrže z povodí. Dostupnost dusíku, a tedy také jeho přísun z povodí, nemá pro rozvoj biomasy ve VN Orlík význam. Za zdůraznění ovšem stojí, že nedostatek dusičnanů v letním období výrazně snižuje retenční kapacitu rybníků v povodí pro P (Duras 2008, viz dále).

Tabulka 1. Průměrné koncentrace celkového a fosforečnanového fosforu v letním (IV. – IX.) a zimním (X. – III.) období v ústí hlavních přítoků VN Orlík v porovnání se situací u hráze VN (směsný vzorek 0–4 m). Vše za dvouletí 2006–2007. Vltava – uveden profil nad soutokem s Lužnicí; z_s – průhlednost vody měřená Secchiho deskou, Chl a – koncentrace chlorofylu a (Duras 2008).

Profil	P_{celk} (mg l ⁻¹)		$PO_4\text{-P}$ (mg l ⁻¹)	
	letní	zimní	letní	zimní
Lužnice – Koloděje	0,251	0,178	0,062	0,055
Vltava – Týn n. Vlt.	0,089	0,075	0,026	0,023
Otava – Topělec	0,134	0,119	0,057	0,035
Skalice	! 0,359	0,190	! 0,188	0,083
Lomnice	! 0,448	0,262	! 0,200	0,100
VN Orlík – hráz, letní (0–4 m)	0,034		$z_s = 2,7$ m Chl $a = 10,0$ (μg l ⁻¹)	

Rozvoj biomasy řas a sinic – a s ním spojené další eutrofizační projevy – se vyznačují výrazným podélným gradientem. U hráze je kvalita vody relativně dobrá (tab. 1) a od roku 1998 byl zaznamenán setrvalý stav bez jednosměrného trendu. V rámci léta se ovšem objevují „sinicová období“. Směrem k přítokům se situace zhoršuje a nejhorší poměry panují v otavském a vltavském rameni, kde hladinové koncentrace chlorofylu a nad 200 μg l⁻¹ nejsou vzácné.

Jakost vody ve všech přítocích VN Orlík – s výjimkou říček Lomnice a Skalice – se v posledních cca 15 letech zlepšila, což platí i o koncentracích P, jejichž průměrné roční hodnoty poklesly o třetinu až polovinu. V zásadě lze říci, že se jedná o důsledek zlepšeného nakládání s odpadními vodami a změn v zemědělství, ovšem je také vidět, že pozitivní efekt těchto změn je už vyčerpán a klesající trend průměrných ročních koncentrací P v přítocích se zastavil. Aktuální situace je zachycena v tab. 1, z níž je na první pohled vidět základní informace o problémech v povodí – kromě vysokých koncentrací P: čím větší rozdíl mezi letní a zimní koncentrací a čím větší podíl $PO_4\text{-P}$, tím větší je narušení živinového režimu v povodí, a tím větší je riziko pro nádrž (Duras 2008). Pro intenzitu aktuálního rozvoje řas a sinic ve VN Orlík má význam především vstup P přítoky v létě, protože v závislosti na průběhu počasí se část přitékající vody (+ fosforu) vmíchává do produkčních vrstev nádrže (Hejzlar a Jarošík 2005). V této souvislosti má zásadní význam zvýšení koncentrace P v přítocích za zvýšených letních průtoků, kdy se uplatní jak nedostatky v řešení kanalizačních sítí, tak vyplavování P z rybníků či přetrvávající problémy v krajině (eroze, napřimování toků...). Platí, že zvýšené průtoky nemilosrdně ukáží, jestli je povodí v pořádku či nikoli, a osobně považuji za velmi pravděpodobné, že právě letní epizodický přísun P je důležitým faktorem, který způsobuje, že nádrž významně ne reaguje na zlepšování kvality vody v přítocích.

Už základní vyhodnocení výsledků monitoringu kvality vody (prováděn státním podnikem Povodí Vltavy) ukázalo obecně zásadní vliv bodových zdrojů fosforu a na Lužnici také rybníků, především Rožmberka.

Za velmi důležité pro přístup k řešení kvality vody ve VN Orlík považuji výsledky stanovení kritického přísunu P do VN Orlík a bilanční hodnocení látkových toků P v povodí (Hejzlar et al. 2008). Z aplikace empirických modelů (blíže viz článek autora) vyplynulo, že pro zlepšení kvality vody u hráze na úroveň mezotrofie je třeba docílit zhruba polovičního přísunu P z povodí, tj. 170 ± 50 t rok⁻¹, což odpovídá průměrné koncentraci asi $0,063 \pm 0,008$ mg l⁻¹ P v přítocích. Tento požadavek se může zdát velmi přísný, ovšem v případě, že bude vyžadováno obdobné zlepšení jakosti vody také výše na nádrži, bude třeba dosáhnout ještě nižšího přísunu P ... a logicky tedy vyplývá, že horní partie VN Orlík mají naději pouze na částečné zlepšení kvality vody, které rozhodně nebude znamenat eliminaci sinicových vodních květů. Toto považuji za důležité sdělení pro rozvojové agentury, které zatím zhusta chápou věc tak, že „vyčištění Orlíka“ se vztahuje na celou nádrž.

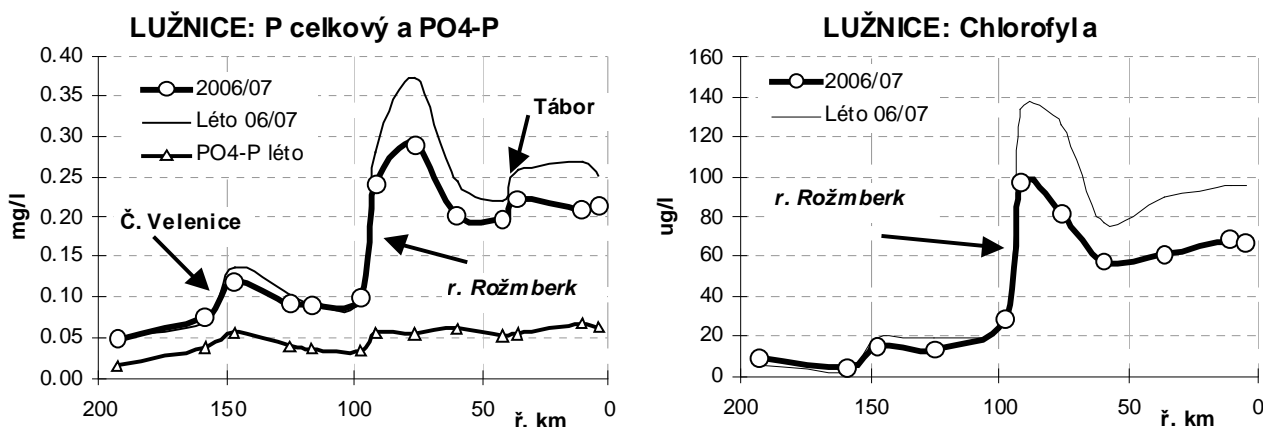
Odpověď na otázku, jak snížit přísun P do VN Orlík, naznačují zjištění látkové bilance (Hejzlar et al. 2008). Bylo zjištěno, že v letech 2001, 2003 a 2004 činil podíl bodových zdrojů 55–83 % P vstupujícího do nádrže, přičemž pro letní období je třeba uvažovat s horní hranicí rozpětí (tab. 2). Za povodní stoupá vliv plošných zdrojů, takže podíl P z bodových zdrojů klesá na hodnoty kolem

20 % (2002). Pokud by byl P na všech čistírnách odpadních vod (ČOV) odstraňován s účinností cca 90 % a byly takto čištěny odpadní vody ve všech obcích, pak lze uvažovat s poklesem přísunu P o zhruba 160 t ročně (Hejzlar et al. 2008). Tím bychom se značně přiblížili kritické hranici přísunu P uvedené výše. Co se týká bodových zdrojů P, byl pro povodí VN Orlický shledán jako velmi závažný vliv obcí pod 10 000 EO, v nichž je soustředěno přes 60 % obyvatel, a které nemají z legislativy vyplývající povinnost sloučeniny P z odpadních vod odstraňovat (Hejzlar et al. 2008). Z hodnocení podélných profilů obsahu P ve vodních tocích vyplývá, že také velké zdroje P, i přesto, že s relativně vysokou účinností P zachycují (např. České Budějovice), mohou výrazně ovlivnit koncentraci P v recipientu (Vltavě, Duras 2008). Z uvedeného je jednoznačně patrné, že pokud myslíme vážně snahu o zlepšení kvality vody v Orlicku, pak zdaleka nevystačíme s pouhou aplikací Nařízení vlády ČR č. 229/2003 Sb., kde obecné požadavky na ČOV a také imisní limity pro P v povrchových vodách jsou stanoveny – podle mého názoru – benevolentně (0,2 mg l⁻¹ jako C90). Budou tedy muset být hledány další možnosti, jak celou problematiku systémově zvládnout v celém velkém povodí – a to bude tvrdý oříšek!

Bilanční hodnocení potvrdilo obecně rybníky jako zdroj P, ovšem dle oficiálně předávaných údajů o krmení, hnojení a produkci ryb jako zdroj méně důležitý (cca 13 t P ročně, tj. 2,4 % z celkové produkce P v povodí). Při bližším pohledu do povodí Lužnice ovšem vidíme, že pouze mezi ústím řeky do Rožmberka a Veselím nad Lužnicí, tedy v rybníky velmi bohaté oblasti, se látkový tok P zvyšuje systematicky o cca 15 t ročně, aniž by byl vysvětlitelný vlivem bodových zdrojů (cca 3 t rok⁻¹) či oficiálními údaji o rybářském obhospodařování (cca 3 t rok⁻¹) (Hejzlar et al. 2008). Vstup P z této oblasti má zásadní vliv na vývoj – zejména letního (!) – podélného profilu koncentrace P v Lužnici (obr. 1). Tato skutečnost jistě stojí za další průzkum látkových toků v krajině rybníků, a to jak z pohledu např. možné aktivace staršího zatížení P při nedostatku dusičnanů, tak z pohledu optimalizace rybníčního hospodaření.

Tabulka 2. Odnos, retence a rozdělení zdrojů celkového fosforu v odtoku z povodí do nádrže Orlický v období 2001–2004 vypočtené bilanční metodou (Hejzlar et al. 2008).

Subpovodí	Odnos, t rok ⁻¹	Retence, t rok ⁻¹	Zdroje, t rok ⁻¹					celkem
			přírodní pozadí	atmosf. depozice	odpadní vody	rybářství	difúzní zdroje	
Vltava–Hněvkovice	168	17	13,2	1,5	71	4,1	95	185
Lužnice–ústí	191	16	9,0	1,8	78	6,3	112	207
Otava–ústí	122	4	9,8	0,8	64	2,5	50	126
Hráz–vzdutí VN Orlický	10	1	0,9	0,4	6	0	3	11
Celkem t rok ⁻¹	492	37	32,9	4,5	219	12,9	260	529
% zdrojů	93	7	6	0,8	41	2,4	49	100

Obr. 1. Grafy podélného profilu koncentrací celkového a fosforečnanového fosforu a chlorofylu *a* v Lužnici. Data jsou vždy průměry za dvouletí 2006–2007. Jasně je patrný vliv Rožmberka a dalších rybníků mezi ním a Veselím nad Lužnicí (Duras 2008).

Velká rezerva je v konkrétním hodnocení příspěvku P z plošných zdrojů. Výzkum plošného znečištění byl dosud zaměřen hlavně na dusičnany, přičemž území řešená v ČR se povodí VN Orlická netýkala. Hodnocení erozních procesů a jeho výsledky prezentoval na semináři tým pracovníků z ČVUT v Praze (Vrána et al. 2008), ovšem zatím chybí provázanost zjištěných skutečností s vlivem na vodní prostředí v povodí VN Orlická obecně a s koloběhem P zvláště. Zcela nedotčena zůstala na semináři problematika plánovaných revitalizací tekoucích i stojatých vod v povodí VN Orlická a otázka jejich možného přínosu pro retenci P v krajině.

Závěry z prvního semináře o zlepšení jakosti vody v Orlicku lze shrnout do několika nejdůležitějších bodů:

- O zlepšení kvality vody ve VN Orlická je v regionu jednoznačně deklarovaný zájem širokého spektra společnosti.
- Zlepšení kvality vody VN Orlická je možné, ale jednoduché řešení neexistuje. Bude třeba podstoupit dlouhodobou a finančně i organizačně a koncepčně náročnou cestu se zásadní podporou odborných pracovišť.
- Pozornost musí být soustředěna na fosfor jakožto klíčovou živinu a na minimalizaci jeho vstupu do nádrže. Přínosnost ekotechnologických opatření omezujících rozvoj sinic lze očekávat až po snížení přísunu P.
- Případné zlepšení kvality vody se bude týkat především dolní poloviny nádrže.
- Bodové zdroje znečištění přispívají rozhodujícím podílem k zatížení nádrže Orlická fosforem. Opatření je třeba začít uplatňovat okamžitě (např. výběr vhodných typů ČOV pro nové realizace, zpřísnění požadavků na odstraňování P u rekonstrukcí ČOV). Dále je třeba zpracovat podrobné a kritické zhodnocení ČOV v povodí z pohledu odstraňování P s návrhy na zvýšení jejich efektivity (+ odhad nákladů) a vypracovat seznam priorit.
- Zásadní pozornost musí být věnována povodím Lomnice a Skalice, která významně přispívají k eutrofizaci otavského ramene Orlická.
- Podrobně je třeba zpracovat problematiku látkového toku P v oblasti rybníků v úseku Lužnice od vtoku do Rožmberka po Veselí nad Lužnicí a navrhnout změny omezující vstup P.
- Nezbytné je další rozpracování otázky plošných zdrojů P a zahájit práci na odhadu přínosu revitalizací na retenci P.

Zatím je k dispozici sborník abstraktů. Sborník referátů bude vydán koncem roku 2008. Získat jej bude možno na VŠTE v Č. Budějovicích (ing. J. Straková), pár výtisků bude k dispozici na Povodí Vltavy, s.p. (kontakt J. Duras, duras@pvl.cz). Na podzim 2009 je plánováno uspořádání dalšího semináře, tentokrát i se zahraniční účastí. Doufejme, že organizátoři se při výběru prezentací zaměří na příspěvky řešící aktuální problémy nádrže a jejího povodí, které budou využitelné při návrhu konkrétních řešení. Je také zřejmé, že bez zadání dalších prací na dosud nedostatečně zpracovaná témata se řešení kvality vody v nádrži dále neposune.

Literatura:

- Duras J., 2008: Monitoring kvality vody nádrže Orlická a vodních toků v jejím povodí, nejdůležitější výsledky. – Sborník semináře *Revitalizace orlické nádrže*, 6. října 2008, Písek (v tisku).
- Hejzlar J., Jarošík J., 2005: Vliv provozu elektrárny Temelín na nádrž Orlická v období 2000–2004. – In: Mlejnková H. a kol.: *Chemický a biologický monitoring vlivu odpadních a dešťových vod JE Temelín*. Závěrečná zpráva VÚV T.G.M. Brno.
- Hejzlar J., Matěna J., Šimek K., Turek J., Znachor P., Žaloudík J., Rohlík V., Langhansová M., 2008: Fosfor jako hlavní příčina současného nepříznivého stavu eutrofizace a jakosti vody v nádrži Orlická. – Sborník semináře *Revitalizace orlické nádrže*, 6. října 2008, Písek (v tisku).
- Vrána K., Krása J., Dostál T., 2008: Erozní procesy a transport sedimentů v povodí Orlické nádrže. – Sborník semináře *Revitalizace orlické nádrže*, 6. října 2008, Písek (v tisku).

Zápis ze schůze HV ČLS, konané dne 26. 11. 2008 v Praze

Přítomni: dle prezenční listiny

1. **Kontrola zápisu** z minulé schůze – schváleno. Úkoly plněny.

2. **Hospodaření ČLS** v období 1. 1. 2008 – 31. 10. 2008 (M. Drápala):

Počáteční stav účtu k 1. 1. 2008 84 338,19 Kč

Stav účtu k 31. 10. 2008 105 669,73 Kč

Příjmy:

členské příspěvky 31 200,- Kč

dotace RVS 18 000,- Kč

ČS, a.s. 129,54 Kč

Výdaje:

Limnologické noviny 13 520,- Kč

činnost odborných skupin 5 946,- Kč

semináře 592,- Kč

doména Rotifera 320,- Kč

poštovné 123,- Kč

mzdové náklady (účetní) 5 000,- Kč

ČS, a.s. 2 497,- Kč

Další jednání k hospodaření:

Počet členů dlužících (jakkoliv) za příspěvky poklesl na 50, 11 členů dluží za 2 roky, 7 členů dluží příspěvky za 3 roky (uzavře se k 31. 12.).

Dohodnuto, že výpisy z účtu ČLS budou nadále posílány poštou na adresu ČLS. Hospodář zařídí změnu u ČS, a.s.

Seznámení s Protokolem o výsledku kontroly použití dotace ze státního rozpočtu v roce 2007, provedené Kontrolním odborem Kanceláře AV ČR (Fuksa):

Závěr protokolu: Z uvedeného vyplývá, že finanční prostředky přidělené společnosti na krytí nákladů schválených projektů ze státního rozpočtu byly přiděleny a použity v souladu se Zásadami vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu české republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy, které jsou přílohou usnesení vlády ČR č. 114 ze dne 7. února 2001. Proto není třeba přijímat žádná další opatření.

3. **Limnologické noviny:**

Projednána maketa čísla 4/2008. Článek „Dreissena“ se odkládá do příštího čísla. Ostatní hlavní články podle makety. Zprávy o seminářích budou seřazeny podle místa konání a spolupřádajících institucí a graficky propojeny. Názvy příspěvků se budou uvádět pouze v jazyce příspěvků (nikoliv případně dvoujazyčně). Bude zařazena informace o Konferenci 2009 (viz dále).

4. **Matrika**

Změna adresy:

Mgr. Martina Porcalová (dříve Brzáková) mbrzakova@yahoo.com

B: Holečkova 5, 397 01 Písek

RNDr. Petr Vágner vagnerbiol@seznam.cz

A: zrušeno

B: Jana Černého 474, 503 41 Hradec Králové

5. **Rada vědeckých společností ČR:**

Návrhy projektů na rok 2009 byly na návrh kanceláře RVS sdruženy do dvou a předány RVS.

Informace z plenárního zasedání RVS (Fuksa): Referát předsedy AVČR o vztahu příspěvků a financování vědeckých společností Prezidiem AVČR a návrh digitalizovaného formuláře věcné části výročních zpráv VS. Přijaty tři nové společnosti – Česká společnost pro ekologii, Česká asociace orální historie a Společnost E. Beneše.

6. **Odborné akce s účastí ČLS:**

3. – 4. 12. 2008 v Brně Determinační kurz zooplanktonu pro pokročilé.

7. Internetové stránky ČLS (Sacherová):

Ke stanovenému termínu (3. 10.) nepřišly žádné podněty a připomínky. Pokračuje jednání s p. Lacinou (AV ČR) o standardním provozu (vč. aktualizace) a o změně internetových stránek ČLS podle představ HV (vytvoření nových stránek v redakčním systému používaném AV ČR). Konstatováno, že změna je jasně nad rámec standardního udržování + aktualizace. V. Sacherová dohodne rozsah, cenu a způsob úhrad – do 31. 1. 2009. Faktura za standardní provoz stránek v roce 2008 bude uhrazena běžným způsobem.

8. Konference ČLS a SLS, 22. – 26. 6. 2009 Třeboň:

Schválen Organizační výbor (I. Příkryl, L. Kröpfelová, J. Šulcová) a pracovní Programový výbor (identický s HV ČLS).

Konferenční poplatek bude diferencován – člen ČLS, nečlen, student (sleva). Součástí bude Valné shromáždění ČLS, exkurze a společenský večer. Ubytování nebude organizováno výborem, členové dostanou odkazy na místní kapacity. Nepočítá se s paralelními sekcemi. Předpokládá se vydat sborník rozšířených abstraktů referátů a posterů, vytištěný před zahájením konference.

Organizační výbor rozešle v lednu 1. výzvu členům.

Programový výbor se bude snažit, aby konference nebyla tradičně strukturována podle oborů a metodologií, ale podle aktuálních témat výzkumu, ochrany a užívání akvatických ekosystémů.

Pracovní témata:

- Ekologie a evoluce vodních systémů.
- Ochrana a užívání vod obecně (zahrnuje Rámcovou směrnici).
- Revitalizace struktury a funkcí poškozených vodních systémů.
- Voda v krajině – ochrana, bilance.
- Vývoj jakosti (vody, ekosystémů).

9. Různé:

HV konstatuje, že se zástupci výboru pobočky Brno opět omluvili a doporučuje výboru pobočky, aby zajistil obousměrnou komunikaci s HV, tedy aktivní jednání zástupce pobočky na schůzích HV. Pokud jsou členové výboru pobočky „vytíženi“ jinak, lze to např. řešit kooptací nového člena, který by se schůzí HV účastnil.

Příští schůze HV: 4. 2. 2009.

- Zapsal: J. K. Fuksa -

Hrazení členských příspěvků bez rozesílání složenek

Řádné hrazení členských příspěvků je podle článku 13 Stanov České limnologické společnosti povinností každého člena. Dosavadní praxe rozesílání složenek vždy s prvním číslem Limnologických novin se z mnoha důvodů již přežila. Většina plateb na účet společnosti se v současné době uskutečňuje platebním převodem, řada členů využívá služeb elektronického bankovníctví – proto se vypisování, vkládání a rozesílání složenek (za jejichž tisk si Česká spořitelna účtuje nemalý poplatek) stalo neefektivním. Osvědčila se jednoznačná identifikace plateb pomocí variabilního symbolu.

Z těchto důvodů HV ČLS rozhodl o ukončení dosavadní praxe: **od roku 2009 již složenky nebudou rozesílány**. Při platbě členských příspěvků či dlužných částek (pravidelné zveřejňování dlužníků v LimNo zůstane zachováno!) bankovním převodem nebo složenkou (použijte Poštovní poukázku A) dbejte na správné uvedení **čísla účtu i variabilního symbolu**. Číslo účtu ČLS je **280754359/0800** (též uvedeno v tiráži LimNo), **trojmístný variabilní symbol** je pro každého člena **specifický**; pro Vaši platbu ho trvale najdete před jménem **na svém adresním štítku na obálce s LimNo**, případně si jej můžete ověřit u matrikáře, hospodáře, tajemníka, předsedů poboček či v redakci.

Výše ročního členského příspěvku ČLS činí **200 Kč**, pro studenty a seniory 100 Kč. Status studenta zaniká v kalendářním roce následujícím po dovršení 26 let; status seniora vzniká v roce následujícím po dovršení 65 let. V případě pochybností se obraťte na výše uvedené funkcionáře.

Věříme, že členové České limnologické společnosti přijmou tuto „revoluční“, ale nutnou změnu s pochopením.

- HV ČLS -

Činorodý pětasedmdesátník Hony Květ

Letos 26. srpna oslavil pětasedmdesátiny RNDr. Jan Květ, CSc., dlouholetý člen ČLS, jehož celoživotní práci a přínos vědě a ochraně mokřadů ocenil i mezinárodní ramsarský výbor – blahopřejeme! Obsáhlý rozhovor s laureátem najdete na www.ramsar.org/award/key_awards2008_report_e.htm

Recognition of Excellence given to: Dr Jan Květ, Czech Republic

Winners of the Ramsar Wetland Conservation Award and Evian Special Prize for 2008

Dr Květ is being recognized for his lifetime work and support to wetland conservation and science, and to the Convention. He started his career as a plant physiologist and ecologist. He turned early to working with freshwater plants and wetlands, including studies at the level of whole habitats or regions. His interests are not limited to the study of wetland plant communities, but include human impacts on wetlands in a broad sense. He has carried out research nationally as well as internationally, and in Europe as well as in the Americas and in Australia. He is a member of several wetland-oriented international programmes such as SCOPE, INTECOL, UNESCO MAB, EUREED. In particular, Dr Květ has taken many initiatives to link UNESCO MAB activities with Ramsar activities at international level (for instance during a joint Ramsar/MAB mission in the Danube Delta) and in the Czech Republic, notably at the Treboň Ramsar Site and Biosphere Reserve. Dr Květ has also advanced the cause of

Ramsar through, since 1992, lectures on wetland ecology organized by the Czech National Commission for Implementation of the Ramsar Convention and participation in the Czech Ramsar Advisory Panel of Experts since 2001. In addition to many scientific publications, Dr Květ is very much appreciated as a university teacher (now at the Universities of South Bohemia and of Prague) and has also participated in public awareness and education programmes.

Dr. Jan Květ s mezinárodní cenou Ramsarské úmluvy o mokřadech a zástupkyně Českého ramsarského výboru dr. Vlasáková s fotografiemi z udílení ceny (mometka ze slavnostní recepcie v Kaiserštejnském paláci, uspořádané po návratu laureáta z Jižní Koreje).

Pravidelné semináře poboček a dalších pracovišť

BRNO – ÚBZ PŘF MU – semináře se konají vždy ve čtvrtek od 13:00 hod. v posluchárně BR3 Ústavu botaniky a zoologie Přírodovědecké fakulty MU, Terezy Novákové 64 (budova 23), Brno – Řečkovice^{*)}

(organizace: doc. RNDr. Jan Helešic, Ph.D.; tel.: 549 494 191; e-mail: helesic@sci.muni.cz)

11. 12. 2008 – M. Horský, M. Hájek (Ústav botaniky a zoologie PřF MU Brno):
Komplexní výzkum pramenišť

ČESKÉ BUDĚJOVICE – HBÚ BC AV ČR – semináře se konají vždy ve čtvrtek od 13:00 hod. v přednáškovém sále Biologického centra AV ČR, Na Sádkách 7, České Budějovice (přízemí)

(organizace: RNDr. Jiří Macháček, CSc.; tel.: 387 775 849; e-mail: machacek@hbu.cas.cz)

aktualizace sledujte na www.hbu.cas.cz/seminars.php

18. 12. 2008 – M. Vašek (Hydrobiologický ústav BC AV ČR České Budějovice):
Dynamika populací rybího plůdku v modelové údolní nádrži
8. 1. 2009 (začátek již ve 12:30 hod.!) – J. Sed'a a kol. (HBÚ BC AV ČR Č. Budějovice):
Dlouhodobé změny zooplanktonu na Římovské nádrži – nové pohledy

VODŇANY – VÚRH JU – semináře se konají vždy v pondělí od 12:00 hod. v zasedací místnosti

Výzkumného ústavu rybářského a hydrobiologického JU, Zátíší 728/II, Vodňany

(organizace: S.M. Hadi Alavi, Vojtěch Kašpar; e-mail: alavi@vurh.jcu.cz, vkaspar@vurh.jcu.cz)

aktualizace sledujte na www.vurh.jcu.cz/seminars/index.htm

15. 12. 2008 – referáty doktorandů (Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický JU Vodňany):
M. Bláha: Morphology of two recently described species of copepods (*Acanthocyclops trajani* and *A. einslei*) with comments on taxonomy based on genetic diversity
A. Hatef: Some biological aspects of gametes and artificial reproduction in Caspian brown trout (*Salmo trutta caspius*)
5. 1. 2009 – referáty doktorandů (Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický JU Vodňany):
J. Mráz: Sesamin – minor bioactive plant lipid compound in fish feed and its effect on fish metabolism
19. 1. 2009 – referáty doktorandů (Výzkumný ústav rybářský a hydrobiologický JU Vodňany):
A. Kouba: Possibilities of artificial incubation in crayfish
M. Buřič: Reproductive biology of spiny-cheek crayfish (*Orconectes limosus*)

PRAHA – KE PŘF UK – semináře se konají vždy v úterý od 15:00 hod. v posluchárně B2P

Katedry ekologie Přírodovědecké fakulty UK, Viničná 7, Praha 2 (ve 2. patře vpravo, č. 250–251)

(organizace: RNDr. Zuzana Hořická, Ph.D.; tel.: 221 951 809; e-mail: zhoricka@cesnet.cz)

aktualizace sledujte na portal.natur.cuni.cz/biologie/ekologie/seminare-katedry

9. 12. 2008 – referáty doktorandů (Katedra ekologie PřF UK Praha):
E. Hamrová: Vnitropopulační variabilita perloček komplexu *Daphnia longispina* v tatranských jezerech
E. Kozubíková: Výzkum původce račího moru (*Aphanomyces astaci*): rozšíření, mechanismy přenosu, diverzita a fylogeneze
M. Krajíček: Diverzita evropských sladkovodních buchaneček: fylogeneze, ekologie a fylogeografie
6. 1. 2009 – referáty doktorandů (Katedra ekologie PřF UK Praha):
I. Horká: Fylogenetická revize krevet rodu *Periclimenes* asociovaných s mořskými sasankami: evoluce symbiózy a historie šíření

^{*)} vpravo hned za vrátnicí v areálu bývalých kasáren, asi 200 m za konečnou tramvaje v Řečkovících, směrem na Ivanovice

PRAHA – ÚŽP PŘF UK – semináře se konají vždy *ve středu od 15:00 hod.* v Krajinově posluchárně Ústavu pro životní prostředí Přírodovědecké fakulty UK, Benátská 2, Praha 2 (II. mezipatro)
(organizace: Mgr. Jolana Tátosová, Ph.D.; *tel.:* 221 951 893; *e-mail:* jolana@blatna.cuni.cz)

10. 12. 2008 – J. Vrba a kol. (HBÚ BC AV ČR a PřF JU Č. Budějovice, PřF UK Praha):
Zotavování planktonu šumavských jezer z acidifikace aneb viník je hliník

PRAHA – VÚV TGM – semináře se konají vždy *ve čtvrtek od 14:00 hod.* obvykle v kinosále Výzkumného ústavu vodohospodářského T. G. Masaryka, Podbabská 30, Praha 6
(organizace: Pavel Polka; *tel.:* 220 197 350; *e-mail:* Pavel_Polka@vuv.cz)
aktualizace sledujte na www.vuv.cz/Aktuality/seminare.php

18. 12. 2008 – J. Hubáčková a kol. (Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. Praha):
Změny jakosti pitné vody při její akumulaci a dopravě
15. 1. 2009 – H. Mlejnková, K. Horáková (Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. Brno):
Mikrobiologie vody
19. 2. 2009 – P. Soldán (Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. Ostrava):
Identifikace antropogenních tlaků v české části mezinárodního povodí řeky Odry
19. 3. 2009 – D. Sirotková (Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. Praha):
Vlastnosti a hodnocení odpadů a výrobků z odpadů
16. 4. 2009 – O. Slavík (Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M. Praha):
Kvalita ekosystémů a společenstev organismů tekoucích vod pod vlivem civilizačních faktorů

Magdeburský seminář o ochraně vod

13. ročník Magdeburského semináře o ochraně vod se konal ve dnech 7. – 10. 10. 2008 v Magdeburku (SRN). Po dvaceti letech se tak vrátil do města, kde byla v roce 1988 založena tradice jeho konání. Letošní seminář se konal v nádherném prostředí zrekonstruovaného gotického chrámu Johannis-kirche (bývalý kostel sv. Jana) – prostor si zachoval jistou majestátnost, ale zároveň plně vyhovoval požadavkům konference (včetně výborně zvládnutého zázemí).

Hlavní téma semináře bylo „Labe a jeho proměny“. Záběr přednesených příspěvků byl ale širší – byly prezentovány poznatky a zkušenosti z toků v povodí Odry, Rýna, Dunaje i z alpských a andských jezer. Semináře se na pozvání organizátorů zúčastnilo na 250 odborníků z Německa, České republiky, Polska a Rakouska. Bylo předneseno 56 příspěvků a prezentováno cca 50 posterových sdělení. Vzhledem k širší projednávané tematice byl program rozdělen do šesti víceméně homogenních celků:

- Čtvrtstoletí změn v povodí Labe
- Rámcová směrnice ES o vodách
- Klimatické změny v poříční krajině
- Správa vodních toků
- Aplikovaný výzkum jezer
- Jezera po těžbě uhlí

Dva posledně jmenované okruhy byly prezentovány jako pocta a poděkování přítomnému zakladateli tradice magdeburských seminářů prof. Walteru Gellerovi.

Exkurze konané poslední den konference byly v souladu s jejím tématem zaměřeny na:

- Ekologický velkoprojekt Bitterfeld-Wolfen a jezero Goitzschensee,
- Údolní nádrže v Harcu,
- Křižovatka vodních cest Magdeburk.

Po organizační stránce byla patrná typická „německá důkladnost“. Společenský večer v pevnosti Festung Mark a varhanní koncert v Magdeburském dómu byly pak příjemným doplňkem celodenního programu semináře. Největším problémem – podle mého názoru – bylo časté nedodržování časo-

vého limitu přednášejícími. Vzhledem k časovému skluzu v programu pak nezbyval prostor na diskusi k některým příspěvkům a ta byla odkazována do kuloárů.

Příští ročník Magdeburského semináře o ochraně vod bude organizován Povodím Ohře, s.p. a bude se konat v roce 2010 v Teplicích.

- L. Havel -

13. Magdeburský seminář probíhal ve zrekonstruovaném gotickém chrámu Johanniskirche v Magdeburku.
Foto © Ladislav Havel, 2008.

Oznámení o akcích

• 15. limnologická konference

Společná **15. konference České limnologické společnosti a Slovenskej limnologickej spoločnosti** proběhne ve dnech **22. – 26. června 2009** v Kulturním a kongresovém centru Roháč v **Třeboni**.

První cirkulář (ověření zájmu, formy účasti, téma příspěvku + podrobnější informace o místě konání a možnostech ubytování, důležité termíny) bude rozeslán začátkem ledna, 2. cirkulář (závazné přihlášky, volba exkurze, názvy a forma příspěvku, výpočet vložného, číslo účtu ap.) koncem února. Nosné téma konference a její programové členění je dosud otevřené – HV ČLS předběžně navrhuje:

- Ekologie a evoluce vodních systémů
- Ochrana a užívání vod obecně (zahrnuje Rámcovou směrnici)
- Revitalizace struktury a funkcí poškozených vodních systémů
- Voda v krajině – ochrana, bilance
- Vývoj jakosti (vody, ekosystémů)

Případné další náměty adresujte předsedovi ČLS.

Předpokládané konferenční exkurze:

- CHKO Třeboňsko, včetně pískoven a revitalizací toků
- VN Římov a Lipno a kulturně historický objekt

V rámci konference se uskuteční Valné shromáždění členů ČLS spojené s volbou hlavního výboru ČLS. Návrhy na kandidáty je možno již nyní podávat prostřednictvím stávajících členů HV a výborů poboček.

Kontakty na organizační tým konference:

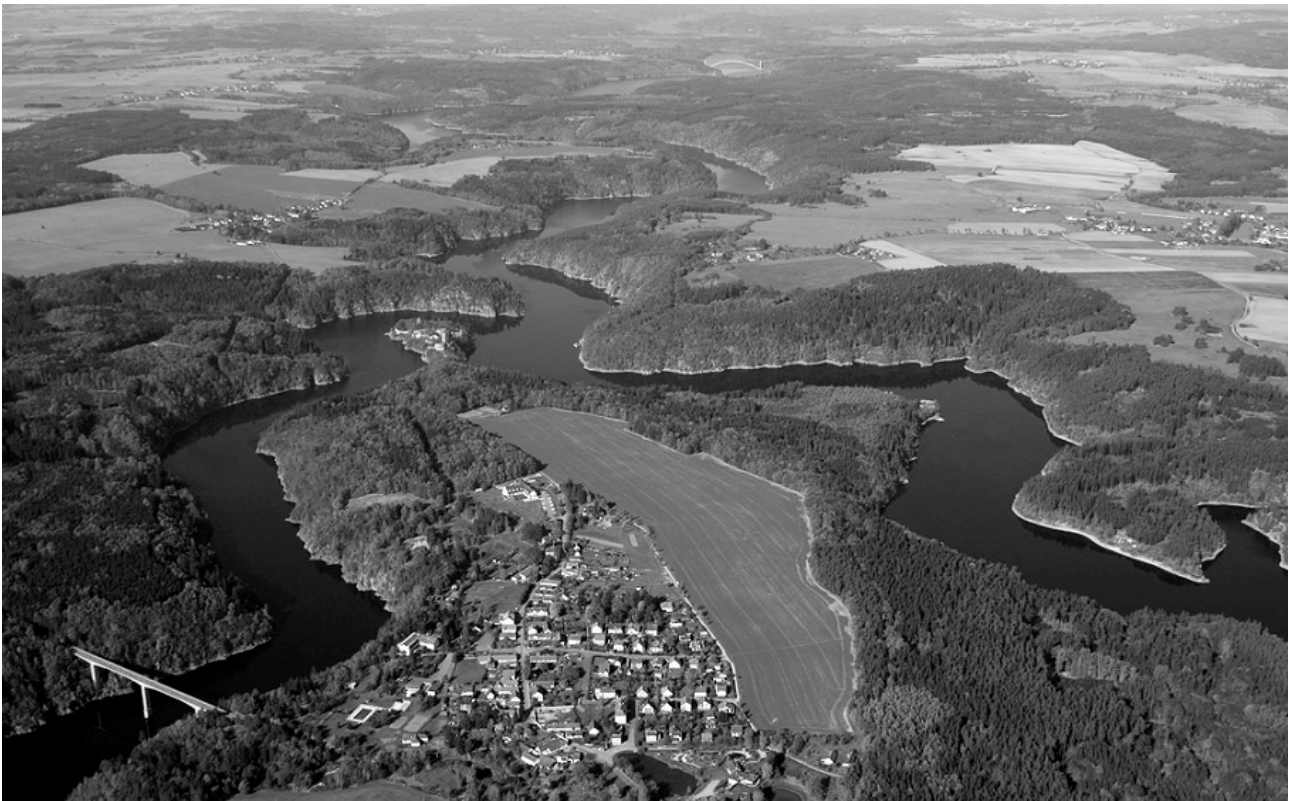
Ing. Jana Šulcová; *tel.:* 384 706 120; *mobil:* 724 154 829; *e-mail:* sulcova@enki.cz

Ing. Lenka Kröpfelová; *tel.:* 384 706 120; *mobil:* 724 154 828; *e-mail:* kropfelova@enki.cz

- I. Přikryl -

Pozvánka na konferenční exkurzi: zatopená pískovna patří k typickým fenoménům CHKO Třeboňsko.

U Zvíkova se v údolní nádrži Orlík setkává znečištěné otavské (zleva) a vltavské rameno (zprava) o němž podrobně pojednává úvodní článek J. Durase. Foto © Petr Znachor, 2008

PF
2009

Přejeme všem limnologům
příjemné prožití vánočních svátků,
pevné zdraví
a mnoho osobních i pracovních úspěchů do nového roku
Hlavní výbor České limnologické společnosti a redakce

LIMNOLOGICKÉ NOVINY, č. 4/2008
© Česká limnologická společnost, Praha

ISSN 1212-2920
reg. č. MK ČR E 10186

Členský zpravodaj České limnologické společnosti, vychází čtyřikrát ročně s finanční podporou Rady českých vědeckých společností. Roční předplatné je pro členy ČLS zahrnuto v členském příspěvku (200,- Kč; studenti a senioři 100,- Kč), pro nečleny činí 100,- Kč. Zájemci o členství mohou získat přihlášky v sídle ČLS nebo jednotlivých poboček. Evidenci předplatitelů vede HV ČLS, kam prosím hlase eventuelní změny adresy, objednávky a záležitosti týkající se předplatného. **Elektronickou distribuci ve formátu PDF** si můžete objednat přímo v redakci.

Vydavatel: Česká limnologická společnost, Podbabská 30, CZ-160 62 Praha 6 – Podbaba; tel.: 220 197 339; fax: 224 310 759; e-mail: Ladislav_Havel@vuv.cz http://www.cas.cz/cls/ číslo účtu: 280754359/0800	Redakce a administrace: Biologické centrum AV ČR, v.v.i. Hydrobiologický ústav, Na Sádkách 7, CZ-370 05 České Budějovice; Odpovědný redaktor: doc. Jaroslav Vrba, tel.: 387 775 872; fax: 385 310 248; e-mail: vrba@hbu.cas.cz
---	---

Sekretariáty poboček ČLS:

Brno – Ústav botaniky a zoologie, Přírodovědecká fakulta MU, Kotlářská 2, 611 37 Brno
České Budějovice – Hydrobiologický ústav, BC AV ČR, v.v.i., Na Sádkách 7, 370 05 České Budějovice
Praha – Katedra ekologie, Přírodovědecká fakulta UK, Viničná 7, 128 44 Praha 2